

Képpé válni I.

A Magyar Fotótörténeti Társaság és a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ tudományos konferenciája

Helyszín: Capa Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 8. – Időpont: 2025. november 20. csütörtök 10-20h

Kossuth Lajos 1855 körül készült portréja

Forrás: Fortepan / Szarvasy Mihály

A Magyar Fotótörténeti Társaság és a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ nyílt szakmai konferenciát rendez a nevezetes személyiségek, hírességek, „celebek” fotózásáról, fotóiról. Tehát azon portréfotográfiák történetét és társadalmi használatát tekinti át, amelyek a közbeszéd és a történelem reflektorfényében élő személyekről készültek.

A 19. század folyamán az egyszerűsödő sokszorosítási technikáknak köszönhetően a népszerűség kívánalmának egyre kevésbé lehetett csupán nagyszerű tettekkel eleget tenni, láthatónak kellett lenni. A fotográfia megjelenésével, majd a vizitkártyák robbanásszerű térhódításával az arc és a név közösségi térben való terjedésének, ismertté válásának, a „láthatósági tőke” (Natalie Heinrich) megteremtésének, megtartásának és gyarapításának lehetőségei és következményei is megváltoztak. A fényképek esélyt teremtettek az arc közvetlen tapasztalására a képzőművészet vagy az irodalom tolmácsolása nélkül. Ez a változás nyomot hagyott a kultúra, az aktuális politika, a történelem és azok alakítóinak megítélésén. A fotográfia a híresség státuszában játszott szerepe hatással volt a műfaj változásaira úgy a fényképezésben, mint a képzőművészetben.

Az arcok közismertsége lehetőséget adott azoknak politikai és kereskedelmi célú hasznosítására egyaránt. Ebben a kommercializálódási folyamatban az arc válhatott politikai eszmék, kulturális produkciók, elvek és egyéni teljesítmények jelképévé, viselőjének személyi hitelével kereskedelmi minőségbiztosítássá, vagy egyszerűen a népszerűsége építő gyűjtőszendvélyt kiszolgáló memorabilia-ipar tárgyává. A növekvő képforgalom következtében az arc el is válhatott hordozójától, aki elveszíthette ellenőrzését arcmásának felhasználása felett. Ezek a 19. században indult folyamatok a 20. majd a 21. században méretükben, tartalmukban és jelentőségükben esetenként a szélsőségekig felerősödtek, új formákat öltöttek.

A konferencia a kezdetektől, a Kossuth-fotográfiák idejétől máig, a digitális képek, influenszerek, szelfik és szelf-brendek koráig tekinti át a személyiség képpé válásának változatait, a társadalomtudományi szempontok mellett a jogi, etikai aspektusokra is figyelemmel.

10.00 Köszöntő – Kőrösi Orsolya, a Capa Központ ügyvezetője és

Bán András, a Magyar Fotótörténeti Társaság elnöke

10.10 A Mafot 2025-ös Argumentum-díjának átadása

Szekcióvezető: Tomsics Emőke

10.30 Tamás Ágnes történész, habilitált egyetemi docens, Szegedi

Tudományegyetem, Jelenkortörténeti Tanszék: „még ma is a férfi szépségek közé számítható a mi királyunk”. Ferenc József-portrék a magyar képes sajtóban (1867–1916)

11.00 Lengyel Beatrix történész, főmuzeológus, Magyar Nemzeti

Múzeum Történeti Fényképtár – Szegedy-Maszák Zsuzsanna művészettörténész, muzeológus, Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár: Kultusz, közösség, kép. A személyes tisztelet tárgyasulása

11.30 Farkas Zsuzsa művészettörténész: Kossuth Lajos képpé válása

11.50 Reznák Erzsébet történész, Kossuth Múzeum: „A czeplédi 100-as küldöttség baracccone-i látogatásának emlékére...”. Kossuth Lajos czeplédi fotója

12.10 Borovi Dániel művészettörténész: Retusált fotók Erzsébet királyné posztumusz kultuszában

12.30 Pálinkás Gábor doktorandusz, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola: Martinovics Ignác képmásai a kollektív emlékezetben

12.50 Eöry Áron politológus, politikatörténeti kutató: „Tettem néhány nyilvános vizsgát, ha nem is mindig kitüntetéssel”. Egy szemvonzóan megkapó személyiség nyilvános arcai és harcai

13.10 vita

13.30 ebédszünet

Szekcióvezető: Bata Tímea

14.30 E. Csorba Csilla művészettörténész, a Petőfi Irodalmi Múzeum tiszteletbeli főigazgatója: „neki az ünneplés az elementuma” Jókai-portrék a nyilvánosság tereiben

14.50 Földváry Gergely történész, Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény: Jókai, a celeb. A nagy író emberi arca és a svábhegyi villa a fotók tükrében

15.10 Kovács Ida tiszteletbeli főmuzeológus, Petőfi Irodalmi Múzeum: Kommemoráció és fotográfia Kiss József írói jubileumi ünnepesein

15.30 Sebő Judit, Országos Széchényi Könyvtár Történeti Fénykép- és Interjútar: Képmások készleten. „Fontos emberek” arcképsorozatai

15.50 vita

16.05 kávészünet

16.20 Müller Rolf történész, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára: Végpont, nullpont... Kamerák előtt Szálasi Ferenc és Péter Gábor

16.40 Bognár Katalin fotótörténész, Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár: Amikor a kép híresebb, mint a név. Szeles Erika emlékezete

17.00 Máté Zsolt doktorandusz, Pécsi Tudományegyetem: Amerikai törekvések az '56-os magyar menekültek portréjának megörökítésére

17.20 vita

17.35 szünet

17.50 Képpé válni ma. Kerekasztal-beszélgetés. Vezeti: Szarka Klára. Résztvevők: Békefi Dóra képszerkesztő (Marie Claire), Ritter Doron fotográfus-operatőr, Sebestyén László fotográfus (Forbes magazin)

Kapunyitás a Capa Központban: 9.45. A belépés ingyenes és nincs regisztrációhoz kötve. Az előadásokról videófelvétel készül (fotoklikk.net)

A konferencia második részét 2026. január 30-án rendezzük a Capa Központban

Tamás Ágnes

„még ma is a férfi szépségek közé számítható a mi királyunk”
Ferenc József-portrék a magyar képes sajtóban (1867–1916)

A különféle műfajú, gyűjthető fényképek mellett a képes sajtótermékek voltak azok, amelyek lapjain széles társadalmi rétegekhez eljutott I. Ferenc József osztrák császár és magyar király arcmaása egyre jobb minőségben (uralkodásának második felében már fénykép vagy fotográfia után készült rajz formájában). Az előadás a rövid módszertani bevezetőt követően Ferenc József publikált portréit összegyűjtve, csoportosítva vizsgálja a vizuális diskurzuselemzés módszerét követve: milyen üzenetet közvetítettek a magyar olvasók felé az uralkodó közölt portréi? Az uralkodói portré nem csupán az állam és a hatalom megtestesítője állandó jelenlétet biztosítva neki az alattvalók körében, hanem a prezentálni kívánt identitás kifejezője is, így az analízis a portréhasználat mellett az uralkodó imázsépítésének folyamatára is szempontként tekint.

Lengyel Beatrix – Szegedy-Maszák Zsuzsanna

Kultusz, közösség, kép
A személyes tisztelet tárgyasulása

Teleki-készlet, MNM Újkori Főosztály Kerámia gyűjtemény
ltsz. 1985.1-7. Fotó: Jaksity Iván

Milyen társadalmi és kulturális folyamatok révén válik valaki híressé? Milyen feltételek szükségesek ehhez? Mennyire tudatos tevékenység a kultuszépítés? Mekkora közösségi ismertség szükséges ahhoz, hogy valaki „valódi” hírességnek számítszon? Értelmezhető-e kultuszként egy régebben élt családtag emlékezete? Hogyan viszonyul a hírnév a kultuszhoz, illetve a gyász közösségi gyakorlataihoz? Előadásunkban ezekre a kérdésekre keressük a választ, különös tekintettel arra, hogyan formálódik a híresség a kisebb közösségek szintjén – legyen szó családi, regionális vagy tematikus érdeklődés mentén szerveződő csoportokról. Emellett azt is vizsgáljuk, miként válik közéleti személyek emlékezete a személyes tisztelet tárgyává. Vizsgálatunk kiindulópontját fotóporcelánok alkotják. Az egyik egy kávékészlet, amelynek kancsóján Teleki László alakja, míg a többi darabon különböző férfi és női portrék láthatók. A másik egy 1876-ban, Mikó Imre politikus és mecénás halálának évében készült emléktárgy, amelyen két vizitkártya-mé-

tű fénykép szerepel: az egyiken Veress Ferenc, a másikon Maszák Hugó, aki Mikó Imréről készült, saját kezűleg rajzolt litográfiáját tartja a kamera felé.

Előadásunkban arra szeretnénk rámutatni, hogy kivitelezését tekintve azonos jellegű és részben funkcionális szerepet (is) betöltő tárgyak miként járultak hozzá ahhoz, hogy az ábrázolt személyek nemcsak képpé, hanem tárggyá váljanak – egy közösségen belül megnyilvánuló kultusz révén.

Farkas Zsuzsa

Kossuth Lajos képpé válása

Samuel Adam-Salomon: Kossuth Lajos portréja, 1859, Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár

Az előadás azzal a kettősséggel kíván foglalkozni, amely Kossuth Lajos megírt szövegei és fényképpé válásának ellenmondásait tükrözi. Hogyan viszonyult a kormányzó a képekhez és a képkészítőkhöz, hogyan tükröződik leveleiben a képzőművészeti portréktól való elhatárolódása? A portrék iránti ellenszenvé hogyan alakult ki, miként és miért fordult az egyszerűbben létrehozható fényképek felé.

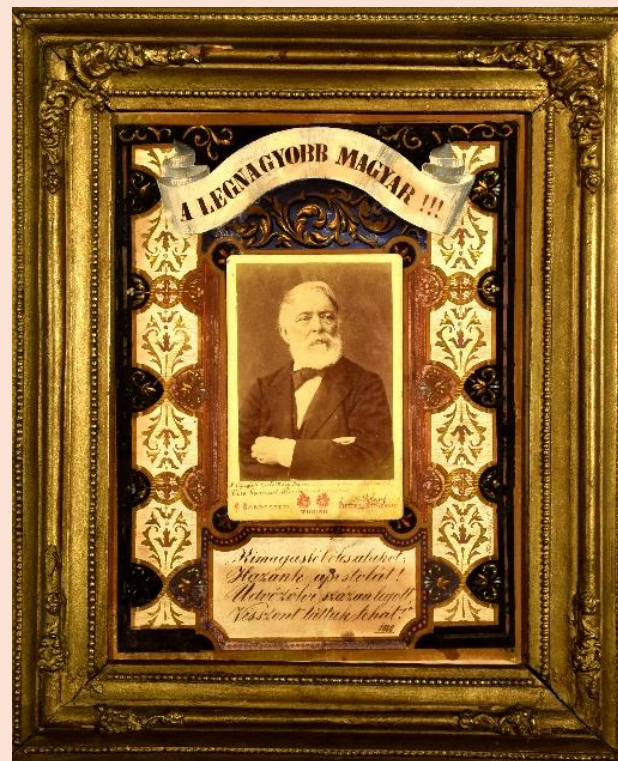
Kossuth Lajosnak már létezik fényképeit összegző ikonográfiája, melyből illusztrációként most csak három képet emelünk ki, melyek 1855–1859 között készültek. A történelmi kontextus segít megérteni az angol és francia kapcsolatokat és értelmezni azt, hogy miért volt ezekre a képekre szükség. Kossuth elítélte a romlandó vonások megörökítését, elveiről Madarász Viktorhoz, illetve a békéscsabai kaszinóhoz írt leveleiben olvashatunk. De a láthatóság kényszere igen erős volt, a korhangulatnak engedve képpé formálódva is igye-

kezett befolyásolni az emigrációban alakuló eseményeket. Elismerte azt, hogy a jól komponált, akár művészek nevezhető portrék befolyással vannak, hatást gyakorolnak a világ menetére. Moffat, Mayall és Salomon portréiból, azok variációiból gyűjtöttünk illusztrációs anyagot.

Reznák Erzsébet

„A ceglédi 100-as küldöttség barracone-i látogatásának emlékére...”

Kossuth Lajos ceglédi fotója

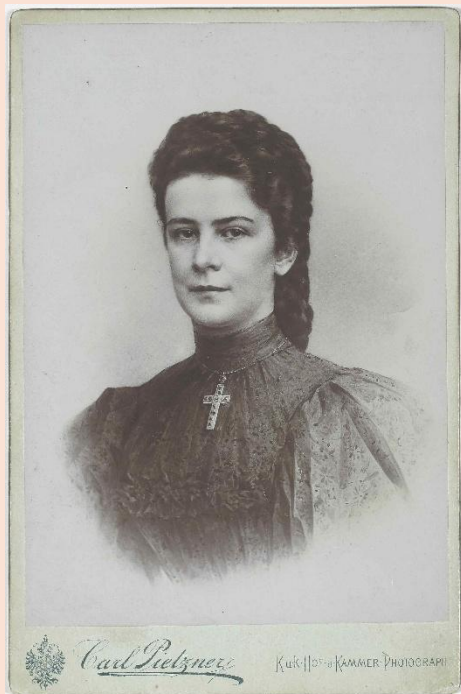
A ceglédi Vida Sámuelnek dedikált Kossuth-fotó

Nem véletlenül került az előadás címébe kétszer, ráadásul kétféle helyesírással a „ceglédi” jelző! Az idézőjel arra a dedikációra utal, melyet Kossuth Lajos írt az őt 1877-ben meglátogató 100 ceglédi polgárnak adományozott (küldött) fotóra. Az egyik legismertebb, öregkori Kossuth-portré semmihez sem hasonló története örökre összefonódott Kossuth Lajos személyével, a ceglédi Kossuth-kultusz jelenségével és a magyar történelemmel.

Kossuth Lajos fotója és az őt meglátogató ceglédi 100-as küldöttség tagjainak fényképe 1877-ben(!) egy tablóra is felkerültek. Ez a tábló változatlan formában 1917 óta megtekinthető a ceglédi Kossuth Múzeum állandó kiállításában.

Borovi Dániel

Retusált fotók Erzsébet királyné posztumusz kultuszában

Carl Pietzner: Erzsébet királyné retusált arcképe (Ludwig Angerer 1867-es felvételének felhasználásával), 1897 után, Wien Museum, Bécs, CC0

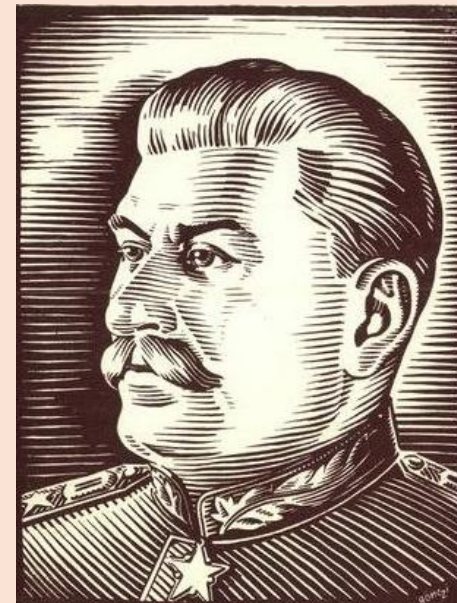
„»Szinte sajnálom«, jegyzé meg Őfelsége, »hogya a báróné kérését fényképezésem iránt nem teljesítettem. De én már harminc éve nem ülök gép elé, és azt tartom, ha már az embernek princípiumai vannak, melyekkel nemegyszer gyöngeségeit bátyázza körül, hát tartsa is meg«” – szabadkozott a hatvanéves Erzsébet királyné 1898-ban, a halála előtt néhány nappal udvarhölgyének, Sztáray Irmának. A királyné 1867 után valóban nem készítettett magáról műtermi fényképfelvételt, 1877 után pedig festőknek, szobrászoknak sem állt modell, pedig ekkorra a fénykép már alapvető részévé vált az uralkodói reprezentációnak is. Az ebből fakadó hiány orvoslására az 1890-es években udvari fényképészek több olyan retusált fotót kezdtek forgalmazni, amelyek harminc évvel korábbi felvételek átdolgozásával alkották meg az uralkodóné aktuális képét. Ezek Erzsébet halála után kaptak igazán jelentős szerepet mind hivatalos kultuszában, mind a memorabilia-iparban. Emléke őrzéséhez azokat az amatőr felvételeket is hasznosították – sok esetben kiigazítva a fotók esetlegességeit – amelyek egy-egy utóbb jelentősnek bizonyult pillanatot, például a királyné utolsó elutazását örökítették meg Budapestről 1897-ben.

Pálinkás Gábor

Martinovics Ignác képmásai a kollektív emlékezetben

Martinovics Ignác 1755–1795, Zempléni Múzeum képes levelezőlap-gyűjtemény, leltári szám: 0143421

Sztálin József: Zempléni Múzeum képes levelezőlap-gyűjtemény, leltári szám: 0144764

Martinovics Ignác alakja az 1795-ös kivégzését követően beépült a kollektív emlékezetbe. A hipotézis szerint a Martinovics-ikonográfia az irodalom narratívaközegeit tükrözi. A befogadók az arcképekben az irodalmat domináló Martinovics-jellemet ismerték fel. A kivégzés után született festmények elrettentő karakterét elsősorban az elterjesztett ítéletek ihlették, a dualizmus idején azonban a Martinovics-képek a narratívákat uraló „eszme martyr” jellemzéshez igazodtak. A dualizmus kori ábrázolásokat egy ikonográfiai tévedés alakította. Az „elfeledett” Martinovics-képmás a *Vasárnapi Ujság*ban jelent meg elsőként. A fametszet az „egykorú festményt” ábrázoló fotóról készült. A fotót megrendelő író K. Papp Miklós elküldte Fraknói Vilmos történésznek, aki a képet Martinovics-portréként tette közzé. A képmás azonban nem a jakobinust ábrázolta, hanem egy itáliai bíborost, akinek portréját van Dyck festette. Az ikonográfiai tévedés napjainkig meghatározza a Martinovics-képeket. A Tanácsköztársaság 1919-ben eszmei elődjeként kanonizálta Martinovicsot, és kultuszt épített köré. A rezsim legnagyobb rendezvénye a majális volt. A propagandafotók alapján Martinovics névvel jelölt mauzóleum fogadta a

Vérmező közönségét. A szovjetizálás éveiben (1944–1956) újból kultuszt képeztek, amely termékekben manifesztálódott: Martinovics-képmást mutató bélyegek, képes levelezőlapok. Martinovics forradalmisága nem illett a Kádár-kori emlékezetpolitikába, de ambivalens személyisége lehetővé tette, hogy megjelenítse az értelmiség diktatúrát illető dilemmáját. Erre építve Elek Judit filmrendező a '70-es években filmet forgatott Martinovicsról. A film fotóit közli a rendező könyve a *Vizsgálat Martinovics Ignác szászvári apát és társai ügyében*. Az elemzés tükrében egymással összevetésben elemezhető a történelmi személyekről az irodalomban élő narratívaközeg és a képmások.

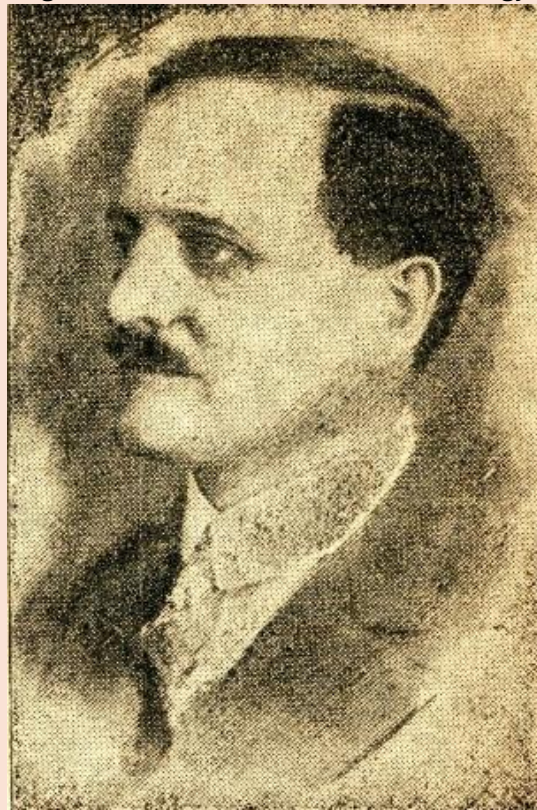
Eöry Áron

„Tettem néhány nyilvános vizsgát, ha nem is mindig kitüntetéssel”

Egy szemvonzóan megkapó személyiség nyilvános arcai és harcai

Drozdy Győzöt (1885–1970), a költői vénájú és vállalkozószellemű néptanítót az 1918-as polgári forradalom sűrűje avatja politikai szereplővé, időtálló harc-edzettségét azonban csak az ellenforradalmi visszarendeződés idejétől bizonyíthatja. Országos politikai porondra lépésével – képviselővé választásával, lapszerkesztői tevékenységével és nem utolsósorban előnyös megjelenésével – válik csakhamar a sajtóérdeklődések fényképes tárgyává, és marad is az folytatólagosan a két háború közti korszakban. Míg a földművesnép érdekvédőjeként jobbra kigazdanaptárakban köszön vissza az arcképe, nagyvárosi láthatóvá válásához az elkobzott szabadságjogokat elszántan visszakövetelő fellépése segíti hozzá. Mint a fővárosi polgárság egyik ünnepelt ellenzéki hőse, emigráns magyar körök szemében mint a „demokratikus haladás” egyik óhazai reménysége, a képesújságok számára pedig mint egy „választékos eleganciájú” érdekes közszereplő válik fotótémává. (Eközben a hivatalos kurzuspolitika jobbrosszabb újságrajzokon visszatérő karikatúrafigurát farag belőle.) Politikai ellehetetlenülése után fényképarca az amerikai magyarság egyik (lap)vezéréként, majd a revíziós gondolat – díjnyertes színművet is jegyző – zászlóvivőjeként talál újra vissza a hazai lapok oldalaira.

Hazatérése után pedig hol a gazdapanaszokat felkaroló, hol választókerületi olajfúrásokat egyengető, hol a nyilasveszélyt tudatosító Drozdy képe jön szembe az olvasóval. Túlélve a háborús üldözést és összeomlást, utoljára azzal kerül a hazai lapok célkeresztjébe, hogy „leszalámizott” kigazdapártiként akaszt tengelyt a Kommunista Párttal. (Megjelenítésében ekkorra ismét a karikaturisták torzrajzai dominálnak.) Az életút fényképes megörökítéseket megérő vonatkozásainak számbavétele a „képolvasó” nyilvánosság számára megismerhető közéleti embert külön is igyekszik megragadni.

*A sajtó 1927-es búcsúpillantása
a politikusra a pálya egyik
korszakhatárán*

E. Csorba Csilla

„neki az ünneplés az elementuma”.

Jókai-portrék a nyilvánosság tereiben

Jókai Mór 1887-ben. Strelisky műterem,
Petőfi Irodalmi Múzeum

A sajtó, mint a társadalmi kommunikáció színtere megerősödésének Jókai Mór egész fiatal korától haláláig aktív szereplője: író, szerkesztő, rajzoló, az olvasókkal közvetlen kapcsolatot tart fenn. Ismeri a képek erejét és szerepét, élclapokat jelentet meg. A nemzet ébresztője, a nagy mesélő, az írófejedelem toposzai tapadnak hozzá, s e „státuszok”, valamint a politikusi, képviselői tevékenység, fizikai megjelenése, arcképei iránt is fokozzák az érdeklődést. Előbb grafikák, karikatúrák, műlapok, mellékletek formájában, majd leginkább fényképekről készült másolatok, illetve az általa ajándékozott, dedikált nagyszámú fénykép járult hozzá az őt népszerűsítő „irodalmi gépezet” működéséhez. Szentként való tisztelete Kossuthéval vetekedett, arcvonásai éppúgy rögződtek olvasói tudatában, mint kézjegye vagy a Baradlayak története.

Földváry Gergely

Jókai, a celeb

A nagy író emberi arca és a svábhegyi villa a fotók tükrében

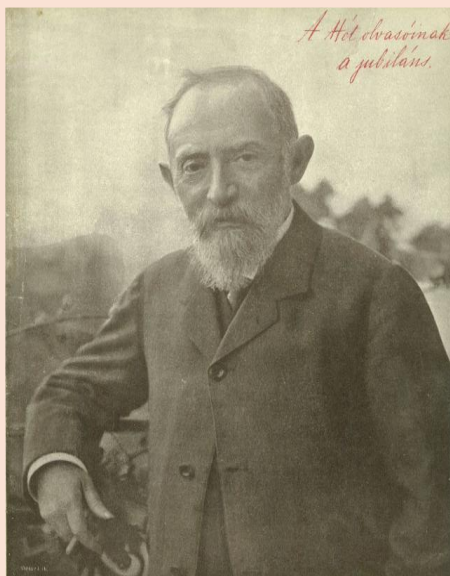
Jókai a svábhegyi villája előtt, 1898, Uj Idők felvétele / Petőfi Irodalmi Múzeum

Jókai Mór a 19. század második felében az elsők között volt, aki tudatosan engedte be a fényképészeket pesti otthonába vagy svábhegyi kertjébe, és ezzel saját intim szféráját is a közösségi nyilvánosság részévé tette. Róla nem csupán pátoszos portrék készültek, vagy műtermekben megrendezett fotók, hanem íróasztala mellett, könyvei társaságában, kertjében vagy éppen szünet alkalmával, ahol otthoni kabátban is megörökítették. Ezek a képek hozzájárultak ahhoz, hogy Jókai emberi arca és személye az olvasóközönség számára ismerőssé, „közvetlenné” váljon, mintegy megelőlegezve a modern celebkultúra működését. A fotográfia révén

a közönség nemcsak az író műveit, hanem életének privát mozzanatait is „fogyaszthatta”. A képek társadalmi jelentősége ma is tetten érhető: forrásként szolgálnak Jókai emlékezetének kutatásához, és például svábhegyi villájának részleteit is jórészt ezek alapján tudjuk rekonstruálni. Jókai képei tehát egyszerre voltak a korabeli sztárkultusz eszközei, és maradtak fenn a jelen számára értékes történeti dokumentumokként.

Kovács Ida

Kommemorizáció és fotográfia Kiss József írói jubileumi ünnepségein

A HÉT KARÁCSONYI SZÁMA 1907.

Kiss József 40. írói jubileuma alkalmából
közzétett portréja, A Hét 1907 december

Előadásomban azt vizsgálom, hogy milyen összefüggések fedezhetők fel a költő, lapszerkesztő Kiss József (1843-1921) jubileumi ünnepségei alkalmával közzétett laudációs szövegek és a sajtóban megjelent fotográfiák között. Kitérek továbbá a költő imázsépítése szempontjából fontos, bevett fotóhasználati módokra (fotók küldése barátoknak, olvasóknak, fotók sokszorosítása képeslapon, levélpapíron stb.), amelyek jól mutatják a 20. század első két évtizedében a fénykép mint médium szerepének fokozatos térhódítását. A tény, hogy Kiss József fia, Kiss Ottó az apja által szerkesztett *A Hét* egyik fényképésze volt, lehetőséget kínál arra, hogy figyelemmel kísérhessük Kiss Ottó egy-két ikonikussá lett Kiss József-portréjának történetét.

Sebő Judit

Képmások készleten

„Fontos emberek” arcképsorozatai

Strelisky-fiók/Halmi Béla: Almásy László, 1925-26. OSZK Kézirattár, Arckép 731.

Brunhuber Béla: Almásy László, 1920-as évek. MM Történeti Fényképtár, 1581/1957 fk

Halmi Béla fényképész (Strelisky-fiók név alatt) az 1920-as évek derekán monumentális portréorozat elkészítésébe fogott bele. Nem kisebb célt tűzött ki maga elé, mint hogy a korszak valamennyi, bizonyos kritériumok szerint fontos férfiúját megörökítse, mégpedig azért, hogy legyen róluk kép bármilyen esetre, elsősorban a sajtó számára. A sorozatot a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára részére, az igazgatóval, Lukinich Imrével egyeztetve készítette el, és ezek a portrék azóta is a Kézirattár egy elkülönített gyűjteményi egységét alkotják.

Előadásomban ebből a nemrégiben feldolgozott és közzétett portrégalériából kiindulva a „testületi” képmás-sorozatok 1920-as évekbeli változatairól és ezzel összefüggésben a portréfényképezési piac akkori állapotáról szeretnék beszélni.

Halmival egyidőben ugyanis más fotográfusok, mint pl. Brunhuber Béla is készítettek hasonló indíttatású sorozatokat, vagy legalább tervbe vették őket. Az ötlet egyértelműen az 1860-as években megszületett testületi portrészorozatok, albumok folytatása, de már modern felfogásban, az 1920-as évek társadalmának és szorongatott gazdasági helyzetének megfelelően.

Müller Rolf

Végpont, nullpont...

Kamerák előtt Szálasi Ferenc és Péter Gábor

Péter Gábor a budapesti politikai rendőrség vezetője amerikai sajtótisztnek nyilatkozik az Andrassy út 60. egyik cellája előtt, 1945. október 3. Fotó: Horvai Endre. Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár, leltári szám: 75.264.

A második világháborút követően egyszerre övezte médiafigyelem a régi rendszer bukott elitjének képviselőit, valamint az új berendezkedés feltörekvő hatalomgyakorlóit. E kettőség jól megragadható a háborús bűnösök hazahozataláról és felelősségre vonásáról készített korabeli sajtófotókon, főként Bojár Sándor felvételein.

Nemcsak a volt nemzetvezető, Szálasi Ferenc és társai elszámoltatása, életük záróepizódja került ekkor reflektorfénybe, hanem az ismeretlenségből előbújó, éppenséggel az egykori nyilas pártházban (és környékén) berendezkedő Péter Gábor és „csapata” is. 1945 („a nulla év”) októberében a fővárosi politikai rendészet bázisának bejárata nyitva állt a fotósok előtt, a falakon belüli

történekek vizuális rögzítéséről pedig az Andrassy út 60. parancsnoka személyesen intézkedett.

A bizalmi kapcsolat jeleként Reismann Mariant még privát zónájába is bebocsájtotta, hogy ott portrékat készítsen róla és feleségéről. De a titkos nyomozóhatóság vezetője később sem került a nyilvánosságot és a kamerákat. Ezek a fényképek általában mások társaságában ábrázolják, gyakran a „második sorban”, és néha valóban úgy, mint Rákosi Mátyás „árnyékát”.

Bognár Katalin

Amikor a kép híresebb, mint a név

Szeles Erika emlékezete

Emlékbélyeg-részlet Szeles Erika digitálisan színezett, Vagn Hansen eredeti felvételéből kivágott portréjával, 2016

Napjaink tömegkommunikációjában egy ideológiai vagy kereskedelmi üzenet arcává vált portré esetében sokszor előfordul, hogy a képek fogyasztói körében az arc ismertebb, mint az ábrázolt személy neve. Ez a helyzet Szeles Erika (1941–1956) fényképen megörökített alakja esetében is. A fiatal lányról az 1956-os magyar forradalom napjaiban készített kép előbb vált híressé, mint Erika neve és története. Napjainkban az emberek még mindig inkább ismerik a róla készített képet, képeket úgy, hogy az ábrázolt személy nevét nem tudják; illetve a nevet hallva nem tudják, kiről van szó. A tervezett előadás ezeket a gondolatokat járja körbe Szeles Erika esetében, felhívva a figyelmet arra, hogy a kép és a név viszonylatában még napjainkban is zajlik az emlékezetformálás.

Máté Zsolt

Amerikai törekvések az '56-os magyar menekültek portréjának megörökítésére

Az amerikai hadsereg és a Magyar Menekülteket Segítő Elnöki Különbizottság egy nagyszabású segélyakciót, s szó szoros értelmében vett hadműveletet szervezett honfitársaink megsegítésére. Ez volt a Könyörület Hadművelet (Operation Mercy). A menekültek a befogadási folyamat során egy egységes adminisztrációs folyamaton mentek keresztül, amíg hozzátartozóik vagy szponzorjaik el nem vitték őket. Mindeközben párhuzamosan a több ezer menekült ügyintézésével zajlott a menekültkérdés kommunikációja is. Camp Kilmer megannyi híresebb látogatójáról, fontosabb pillanataról készített az amerikai hadsereg fényképeket. Ezeket a fotókat számos lap átvette a közlemények vagy riportjaik illusztrációjaként. Az amerikai hadsereg Katonai Képközpontjának 2. szakasza készített több száz fényképet az alig félévig tartó hadművelet során. Ezen fényképek előhívására mobil laboratóriumot szállítottak Camp Kilmerbe. A mindennapok és a látogatások mellett a menekültek igazolványához tartozó portréfotókat is ezen katonák készítették. Január végéig bezárólag 17000 igazolványt, 2350 4x5 inches fényképet, 8x10-es fényképből 7600-at, AGO méretű polaroid képből 45000 darabot készítettek. Mindemellett 35 mm-es mozgóképből 6800 lábnyi (2072 m) tekercset forgattak. Előadásomat gazdagon kívánom illusztrálni eddig nem publikált, Camp Kilmerben készült fényképekkel.

A családot ábrázoló hivatalos leírása a kép hátuljáról: Wenzsley Gábor és felesége és gyermekük egy pillanatra megálltak az "üdvözljük Amerikában" ív alatt a Kilmer fogadóközpontnál mielőtt távoznak az új otthonukba Upper Darry, Pennsylvaniába. Jelzet: National Archives College Park, MD RG 338 - Record relating to "Operation Mercy". Public Relations Files - Box 66, Photos of April

 Robert
Capa
Kortárs
Fotográfiai
Központ

A rendezvény
támogatói:

